

EXPUNERE DE MOTIVE

Insula Ada - Kaleh (din limba turcă, *Ada Kale* însemnând *Insula Fortăreață*) a fost o insulă situată pe Dunăre, scufundată odată cu construirea hidrocentralei Porțile de Fier I. Insula se găsea la circa 3 km în aval de Orșova și avea o dimensiune de circa 1,7 km lungime și circa 500 m lățime. Insula a fost locuită încă din antichitate. Herodot amintea de *Cyraunis*, despre care scrie că *lungimea insulei este de 200 de stadii, îngustă, plină de măslini și de viță sălbatică*. Prima atestare documentară este un raport al Cavalerilor Teutoni din 22 februarie 1430, despre fortificațiile bănățene, care vorbește despre *insula Saan cu 216 oameni*. Numele ei s-a schimbat de-a lungul timpului, însă de la 1430 devine cunoscută ca "Ada – Kaleh".

Uitată la Congresul de pace de la Berlin (1878), insula Ada – Kaleh a rămas posesiune turcă până în anul 1918, când a devenit teritoriu românesc.

Înainte de realizarea lacului de acumulare de la Porțile de Fier I, principalele obiective istorice de pe insulă au fost demolate și recondiționate în aval, pe insula Simian.

În anul 1968, ca urmare a exproprierii dispuse de regimul comunist, potrivit Decretului Consiliului de Stat nr. 1008 din 27 octombrie 1967, în vederea executării barajului Hidrocentralei Porțile de Fier I, populația de pe insulă, mai mult de 500 persoane de etnie turcă, a fost obligată să părăsească insula, să se mute în cartierul Crihala din Turnu-Severin și să predea autorităților locale actele imobilelor deținute în proprietate, cu promisiunea că vor primi în schimb alte locuințe.

Lipsa unui lăcaș de cult musulman în zonă i-a obligat pe foștii locuitori ai insulei Ada – Kaleh să ia calea părăsirii spre Dobrogea, unde exista populație de etnie turcă și lăcașuri de cult musulman.

Au primit ca despăgubire din partea ADAS numai suma mică de 1000 lei, echivalentă cu valoarea, de atunci, a unui dormitor tip „Drobeta Turnu-Severin”. Din proprietari, ei au devenit chiriași la stat.

Famiiliile de etnie turcă din insulă au fost afectate nu numai din punct de vedere material, fiind lipsiți de agoniseala vieții lor, locuințe, alte imobile, livezi de pomi fructiferi, bărci de pescuit, etc. , ci și, mai ales, psihic, datorită sentimentului deznădăcinării care i-a urmărit toată viața. Mulți dintre ei s-au îmbolnăvit de boli psihice, trăindu-și viața cu gândul la casele pe care le-au părăsit cu cheile în ușa.

Întrucât după anul 1989, prin măsuri legislative succesive, celorlalte minorități etnice fie li s-au restituit în natură proprietățile preluate în mod abuziv de regimul comunist, fie au fost despăgubite în echivalent, la justa valoare a imobilelor deținute în proprietate, apreciem că se impune adoptarea, în regim de urgență, unor măsuri reparatorii similare și pentru cetățenii români de etnie turcă, strămutați în mod abuziv din insula Ada - Kaleh.

Pentru toate aceste considerente, supunem Parlamentului spre dezbatere și adoptare, propunerea legislativă alăturată, intitulată „Lege pentru acordarea de despăgubiri cetățenilor aparținând comunității minorității turce din fosta insulă Ada – Kaleh”

Inițiator,

Deputat Minoritati Nationale - Iusein Ibram

